

ТЕМИ І ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
з навчальної дисципліни «Право Європейського Союзу»
Модуль 1

Тема 1.1.

Європейський Союз: поняття, природа та історія становлення

1. Європейський Союз: міжнародна організація, державне утворення наднаціональне утворення?
2. Характерні ознаки Європейського Союзу
3. Членство в Європейському Союзі
4. Історичні передумови утворення Європейського Союзу
5. Історія становлення та сучасний етап в історії Європейського Союзу

Література:

Основна:

1. Європейське право: Право Європейського Союзу: підручн. У трьох кн.. / за заг. ред.. В.І.Муравйова. – К.: Ін Юре, 2015. - Кн.. перша. Інституційне право Європейського Союзу / В.І. Муравйов, О.М. Шпакович, О.М. Лисенко, О.В. Святун. - К.: Ін Юре, 2015. – С.19-71.
2. Европейское право. Право Европейского Союза и правовое обеспечение защиты прав человека. 2-е издание / под ред. Энтина Л.М. М.: Норма. - 2012. – С.50-65.
3. Право Європейського Союзу: підручн./ за ред. Вишнякова. – Одесса: Фенікс, 2013. – С.13-21.
4. Право Европейского Союза.: Учебник// Под. ред. С.Ю. Кашкина. – М.: Проспект, 2011. – С.59-62.
5. Право Європейського Союзу: Навчальний посібник / За заг. ред. Р.А. Петрова. - 2-е вид. - К.: Істина, 2011. – С.7-17.

Додаткова:

1. Грицяк І. А. Право та інституції Європейського Союзу. Навч. посібник.- К.:”К.І.С.”, 2004.- С.15- 29, 141- 216.
2. Європейський Союз: інституційно-правові основи та функціонування : навч.-метод. посіб. / І. А. Грицяк, О. Ю. Оржель, М. Є. Чулаєвська та ін. ; за заг. ред. І. А. Грицяка. - К. : НАДУ, 2009. - 188 с.
3. Європейський Союз: основи політики, інституційного устрою та права: Навчальний посібник. / Упорядник – Ін-т європ. політики, Берлін. За наук. ред. В. П’ятницького. – Вид-во “Заповіт”. – 368 с.
4. Європейський Союз: Консолідовані договори. / Пер. Ю.Петруся. За наук. ред. В.Муравйова. – К.: Вид-во “Port - Royal”, 1999. – 206 с.
5. Кашкин С.Ю., Четвериков А.О., Калиниченко П.А. и др. Право Европейского Союза: учебное пособие (отв. ред. С.Ю. Кашкин). - 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Проспект, 2011 г. – 274 с. Копійка В.В. Європейський Союз: історія і засади функціонування: навч. посібник / В.В. Копійка, Т.І. Шинкаренко; за ред. Л.В. Губерського. - К.: Знання, 2009. - 751 с.
6. Луць Л.А. Механнізм взаємодії джерел європейського права/ Л.А.Луць // Порівняльно-правові дослідження. – 2007. - № 1-2. – С.107-113.
7. Матвеевский Ю.А. Европейская интеграция в исторической ретроспективе / Ю.А. Матвеевский. - М.: МГИМО (У), 2011. - 288 с.
8. Опришко В.Ф., Омельченко А.В., Фастовець А.С. Право Європейського Союзу. Загальна частина. - К.:КНЕУ, 2002.- с. 46-115, 177-443.
9. Catherine Barnard, Steve Peers European Union Law. - Oxford University Press, 2014 p. – 928p.

Тема 1.2.

Інституційна структура Європейського Союзу

1. Загальні принципи побудови і функціонування інституційної структури ЄС

2. Основні інституції ЄС
  - Європейський Парламент
  - Європейська Рада
  - Рада ЄС
  - Європейська Комісія (ЕК)
3. Судова система ЄС
4. Основні фінансові інституції ЄС
  - Європейський центральний банк
  - Рахункова палата
5. Дорадчі органи ЄС

Література:

Основна:

6. Європейське право: Право Європейського Союзу: підручн. У трьох кн.. / за заг. Ред.. В.І.Муравйова. – К.: Ін Юре, 2015. - Кн.. перша. Інституційне право Європейського Союзу / В.І. Муравйов, О.М. Шпакович, О.М. Лисенко, О.В. Святун. - К.: Ін Юре, 2015. – С.149-207.
7. Европейское право. Право Европейского Союза и правовое обеспечение защиты прав человека. 2-е издание / под ред. Энтина Л.М. М.: Норма. - 2012. – С.13-244.
8. Право Європейського Союзу: підручн./ за ред. Вишнякова. – Одеса: Фенікс, 2013. – С.36-59.
9. Право Европейского Союза.: Учебник// Под. ред. С.Ю. Кашкина. – М.: Проспект, 2011. – С.22-29, 63-108.
10. Право Європейського Союзу: Навчальний посібник / За заг. ред. Р.А. Петрова. - 2-е вид. - К.: Істина, 2011. – С.17-30.

Додаткова:

1. Грицяк І. А. Право та інституції Європейського Союзу. Навч. посібник.- К.:”К.І.С.”, 2004.- С.15- 29, 141- 216.
2. Європейський Союз: інституційно-правові основи та функціонування : навч.-метод. посіб. / І. А. Грицяк, О. Ю. Оржель, М. Є. Чулаєвська та ін. ; за заг. ред. І. А. Грицяка. - К. : НАДУ, 2009. - 188 с.
3. Європейський Союз: основи політики, інституційного устрою та права: Навчальний посібник. / Упорядник – Ін-т європ. політики, Берлін. За наук. ред. В. П’ятницького. – Вид-во “Заповіт”. – 368 с.
4. Європейський Союз: Консолідовані договори. / Пер. Ю.Петруся. За наук. ред. В.Муравйова. – К.: Вид-во “Port - Royal”, 1999. – 206 с.
5. Европейское право. Право Европейского Союза и правовое обеспечение защиты прав человека. 2-е издание / под ред. Энтина Л.М. М.: Норма. - 2007. - 189с.
6. Кашкин С.Ю., Четвериков А.О., Калиниченко П.А. и др. Право Европейского Союза: учебное пособие (отв. ред. С.Ю. Кашкин). - 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Проспект, 2011 г. – 274 с. Копійка В.В. Європейський Союз: історія і засади функціонування: навч. посібник / В.В. Копійка, Т.І. Шинкаренко; за ред. Л.В. Губерського. - К.: Знання, 2009. - 751 с.
7. Луць Л.А. Механнізм взаємодії джерел європейського права/ Л.А.Луць // Порівняльно-правові дослідження. – 2007. - № 1-2. – С.107-113.
8. Матвеевский Ю.А. Европейская интеграция в исторической ретроспективе / Ю.А. Матвеевский. - М.: МГИМО (У), 2011. - 288 с.
9. Опришко В.Ф., Омельченко А.В., Фастовець А.С. Право Європейського Союзу. Загальна частина. - К.:КНЕУ, 2002.- с. 46-115, 177-443.
10. Catherine Barnard, Steve Peers European Union Law. - Oxford University Press, 2014 р. – 928р.

Тема 1.3.

Право ЄС: поняття, принципи та система

1. Правова природа та зміст права ЄС
2. Кваліфікаційні характеристики права ЄС
3. Система права ЄС

Література:

Основна:

11. Європейське право: Право Європейського Союзу: підручн. У трьох кн.. / за заг. Ред.. В.І.Муравйова. – К.: Ін Юре, 2015. - Кн.. перша. Інституційне право Європейського Союзу / В.І. Муравйов, О.М. Шпакович, О.М. Лисенко, О.В. Святун. - К.: Ін Юре, 2015. – С.71-73.
12. Европейское право. Право Европейского Союза и правовое обеспечение защиты прав человека. 2-е издание / под ред. Энтина Л.М. М.: Норма. - 2012. – С.55-64.
13. Право Європейського Союзу: підручн./ за ред. Вишнякова. – Одесса: Фенікс, 2013. – 28-36.
14. Право Европейского Союза.: Учебник// Под. ред. С.Ю. Кашкина. – М.: Проспект, 2011. – С.13-19.
15. Право Європейського Союзу: Навчальний посібник / За заг. ред. Р.А. Петрова. - 2-е вид. - К.: Істина, 2011. – С.30-38.

Додаткова:

1. Грицяк І. А. Право та інституції Європейського Союзу. Навч. посібник.- К.:”К.І.С.”, 2004.- С.15- 29, 141- 216.
2. Європейський Союз: інституційно-правові основи та функціонування : навч.-метод. посіб. / І. А. Грицяк, О. Ю. Оржель, М. Є. Чулаєвська та ін. ; за заг. ред. І. А. Грицяка. - К. : НАДУ, 2009. - 188 с.
3. Європейський Союз: основи політики, інституційного устрою та права: Навчальний посібник. / Упорядник – Ін-т європ. політики, Берлін. За наук. ред. В. П’ятницького. – Вид-во “Заповіт”. – 368 с.
4. Європейський Союз: Консолідовані договори. / Пер. Ю.Петруся. За наук. ред. В.Муравйова. – К.: Вид-во “Port - Royal”, 1999. – 206 с.
5. Европейское право. Право Европейского Союза и правовое обеспечение защиты прав человека. 2-е издание / под ред. Энтина Л.М. М.: Норма. - 2007. - 189с.
6. Кашкин С.Ю., Четвериков А.О., Калиниченко П.А. и др. Право Европейского Союза: учебное пособие (отв. ред. С.Ю. Кашкин). - 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Проспект, 2011 г. – 274 с. Копійка В.В. Європейський Союз: історія і засади функціонування: навч. посібник / В.В. Копійка, Т.І. Шинкаренко; за ред. Л.В. Губерського. - К.: Знання, 2009. - 751 с.
7. Луць Л.А. Механнізм взаємодії джерел європейського права/ Л.А.Луць // Порівняльно-правові дослідження. – 2007. - № 1-2. – С.107-113.
8. Матвеевский Ю.А. Европейская интеграция в исторической ретроспективе / Ю.А. Матвеевский. - М.: МГИМО (У), 2011. - 288 с.
9. Опришко В.Ф., Омельченко А.В., Фастовець А.С. Право Європейського Союзу. Загальна частина. - К.:КНЕУ, 2002.- с. 46-115, 177-443.
10. Catherine Barnard, Steve Peers European Union Law. - Oxford University Press, 2014 p. – 928p.

Тема 1.4.

Структура та джерела права ЄС

1. Установчі документи, як основоположні джерела права Європейського союзу
2. Вторинне право ЄС: поняття та джерела
  - Акти інституційних органів ЄС
  - Судові рішення
  - Міжнародні договори
  - Інші джерела вторинного права ЄС

Література:

Основна:

16. Європейське право: Право Європейського Союзу: підручн. У трьох кн.. / за заг. Ред.. В.І.Муравйова. – К.: Ін Юре, 2015. - Кн.. перша. Інституційне право Європейського Союзу / В.І. Муравйов, О.М. Шпакович, О.М. Лисенко, О.В. Святун. - К.: Ін Юре, 2015. – С.73-148.
17. Европейское право. Право Европейского Союза и правовое обеспечение защиты прав человека. 2-е издание / под ред. Энтина Л.М. М.: Норма. - 2012. – С.110-132.
18. Право Європейського Союзу: підручн./ за ред. Вишнякова. – Одеса: Фенікс, 2013. – С.21-28.
19. Право Европейского Союза.: Учебник// Под. ред. С.Ю. Кашкина. – М.: Проспект, 2011. – С.29-62.
20. Право Європейського Союзу: Навчальний посібник / За заг. ред. Р.А. Петрова. - 2-е вид. - К.: Істина, 2011. – С.52-60.

Додаткова:

1. Грицяк І. А. Право та інституції Європейського Союзу. Навч. посібник. - К.: "К.І.С.", 2004.- С.15- 29, 141- 216.
2. Європейський Союз: інституційно-правові основи та функціонування : навч.-метод. посіб. / І. А. Грицяк, О. Ю. Оржель, М. Є. Чулаєвська та ін. ; за заг. ред. І. А. Грицяка. - К. : НАДУ, 2009. - 188 с.
3. Європейський Союз: основи політики, інституційного устрою та права: Навчальний посібник. / Упорядник – Ін-т європ. політики, Берлін. За наук. ред. В. П'ятницького. – Вид-во "Заповіт". – 368 с.
4. Європейський Союз: Консолідовані договори. / Пер. Ю.Петруся. За наук. ред. В.Муравйова. – К.: Вид-во "Port - Royal", 1999. – 206 с.
5. Европейское право. Право Европейского Союза и правовое обеспечение защиты прав человека. 2-е издание / под ред. Энтина Л.М. М.: Норма. - 2007. - 189с.
6. Кашкин С.Ю., Четвериков А.О., Калиниченко П.А. и др. Право Европейского Союза: учебное пособие (отв. ред. С.Ю. Кашкин). - 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Проспект, 2011 г. – 274 с. Копійка В.В. Європейський Союз: історія і засади функціонування: навч. посібник / В.В. Копійка, Т.І. Шинкаренко; за ред. Л.В. Губерського. - К.: Знання, 2009. - 751 с.
7. Луць Л.А. Механізм взаємодії джерел європейського права/ Л.А.Луць // Порівняльно-правові дослідження. – 2007. - № 1-2. – С.107-113.
8. Матвеевский Ю.А. Европейская интеграция в исторической ретроспективе / Ю.А. Матвеевский. - М.: МГИМО (У), 2011. - 288 с.
9. Опришко В.Ф., Омельченко А.В., Фастовець А.С. Право Європейського Союзу. Загальна частина. - К.:КНЕУ, 2002.- с. 46-115, 177-443.
10. Catherine Barnard, Steve Peers European Union Law. - Oxford University Press, 2014 p. – 928p.

Тема 1.5.

Правове забезпечення прав людини і громадянина в праві ЄС

1. Європейська система захисту прав людини
2. Права людини в правовій системі ЄС
3. Основні права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Хартії ЄС про основні права
4. Гарантії прав і свобод людини і громадянина в ЄС

Література:

Основна:

21. Європейське право: Право Європейського Союзу: підручн. У трьох кн.. / за заг. Ред.. В.І.Муравйова. – К.: Ін Юре, 2015. - Кн.. перша. Інституційне право Європейського Союзу / В.І. Муравйов, О.М. Шпакович, О.М. Лисенко, О.В. Святун. - К.: Ін Юре, 2015. –С.207-303.
22. Европейское право. Право Европейского Союза и правовое обеспечение защиты прав человека. 2-е издание / под ред. Энтина Л.М. М.: Норма. - 2012. – С.284-412.
23. Право Європейського Союзу: підручн./ за ред. Вишнякова. – Одесса: Фенікс, 2013. – С.70-79.
24. Право Европейского Союза.: Учебник// Под. ред. С.Ю. Кашкина. – М.: Проспект, 2011. – 131-139.
25. Право Європейського Союзу: Навчальний посібник / За заг. ред. Р.А. Петрова. - 2-е вид. - К.: Істина, 2011. – С.60-77.

Додаткова:

1. Грицяк І. А. Право та інституції Європейського Союзу. Навч. посібник.- К.:”К.І.С.”, 2004.- С.15- 29, 141- 216.
2. Європейський Союз: інституційно-правові основи та функціонування : навч.-метод. посіб. / І. А. Грицяк, О. Ю. Оржель, М. Є. Чулаєвська та ін. ; за заг. ред. І. А. Грицяка. - К. : НАДУ, 2009. - 188 с.
3. Європейський Союз: основи політики, інституційного устрою та права: Навчальний посібник. / Упорядник – Ін-т європ. політики, Берлін. За наук. ред. В. П’ятницького. – Вид-во “Заповіт”. – 368 с.
4. Європейський Союз: Консолідовані договори. / Пер. Ю.Петруся. За наук. ред. В.Муравйова. – К.: Вид-во “Port - Royal”, 1999. – 206 с.
5. Европейское право. Право Европейского Союза и правовое обеспечение защиты прав человека. 2-е издание / под ред. Энтина Л.М. М.: Норма. - 2007. - 189с.
6. Кашкин С.Ю., Четвериков А.О., Калиниченко П.А. и др. Право Европейского Союза: учебное пособие (отв. ред. С.Ю. Кашкин). - 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Проспект, 2011 г. – 274 с. Копійка В.В. Європейський Союз: історія і засади функціонування: навч. посібник / В.В. Копійка, Т.І. Шинкаренко; за ред. Л.В. Губерського. - К.: Знання, 2009. - 751 с.
7. Луць Л.А. Механізм взаємодії джерел європейського права/ Л.А.Луць // Порівняльно-правові дослідження. – 2007. - № 1-2. – С.107-113.
8. Матвеевский Ю.А. Европейская интеграция в исторической ретроспективе / Ю.А. Матвеевский. - М.: МГИМО (У), 2011. - 288 с.
9. Catherine Barnard, Steve Peers European Union Law. - Oxford University Press, 2014 p. – 928p.

Тема 1.6.

Право внутрішнього ринку ЄС

1. Спільна торгівельна політика та торгівельне право ЄС
2. Принцип вільного руху товарів в праві ЄС
3. Вільне пересування осіб у ЄС
4. Свобода надання та отримання послуг в рамках спільного ринку ЄС
5. Свобода руху капіталів та платежів в рамках спільного ринку ЄС

Література:

Основна:

26. Європейське право: Право Європейського Союзу: підручн. У трьох кн.. / за заг. Ред.. В.І.Муравйова. – К.: Ін Юре, 2015. - Кн.. друга: Матеріальне право Європейського Союзу / В.І. Муравйов, К.В. Смирнова, І.В. Влялько та ін. - К.: Ін Юре, 2015. – С.36-128.
27. Право Європейського Союзу: підручн./ за ред. Вишнякова. – Одесса: Фенікс, 2013. – С.110-164.
28. Право Европейского Союза.: Учебник// Под. ред. С.Ю. Кашкина. – М.: Проспект, 2011. – С.139-155.

29. Право Європейського Союзу: Навчальний посібник / За заг. ред. Р.А. Петрова. - 2-е вид. - К.: Істина, 2011. – С.77-147.

Додаткова:

1. Грицяк І. А. Право та інституції Європейського Союзу. Навч. посібник.- К.:”К.І.С.”, 2004.- С.15- 29, 141- 216.

2. Європейський Союз: інституційно-правові основи та функціонування : навч.-метод. посіб. / І. А. Грицяк, О. Ю. Оржель, М. Є. Чулаєвська та ін. ; за заг. ред. І. А. Грицяка. - К. : НАДУ, 2009. - 188 с.

3. Європейський Союз: основи політики, інституційного устрою та права: Навчальний посібник. / Упорядник – Ін-т європ. політики, Берлін. За наук. ред. В. П’ятницького. – Вид-во “Заповіт”. – 368 с.

4. Європейський Союз: Консолідовані договори. / Пер. Ю.Петруся. За наук. ред. В.Муравйова. – К.: Вид-во “Port - Royal”, 1999. – 206 с.

5. Кашкин С.Ю., Четвериков А.О., Калининченко П.А. и др. Право Европейского Союза: учебное пособие (отв. ред. С.Ю. Кашкин). - 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Проспект, 2011 г. – 274 с. Копійка В.В. Європейський Союз: історія і засади функціонування: навч. посібник / В.В. Копійка, Т.І. Шинкаренко; за ред. Л.В. Губерського. - К.: Знання, 2009. - 751 с.

6. Луць Л.А. Механнізм взаємодії джерел європейського права/ Л.А.Луць // Порівняльно-правові дослідження. – 2007. - № 1-2. – С.107-113.

7. Матвеевский Ю.А. Европейская интеграция в исторической ретроспективе / Ю.А. Матвеевский. - М.: МГИМО (У), 2011. - 288 с.

8. Опришко В.Ф., Омельченко А.В., Фастовець А.С. Право Європейського Союзу. Загальна частина. - К.:КНЕУ, 2002.- с. 46-115, 177-443.

9. Catherine Barnard, Steve Peers European Union Law. - Oxford University Press, 2014 p. – 928p.

Тема 1.7.

Бюджетне право і бюджетний процес Європейського Союзу

1. Поняття та особливості побудови бюджету ЄС, система власних коштів ЄС

2. Правові джерела бюджетного регулювання в ЄС

3. Структура бюджету Європейського Союзу

4. Бюджетний процес Європейського Союзу

Література:

Основна:

30. Європейське право: Право Європейського Союзу: підручн. У трьох кн.. / за заг. Ред.. В.І.Муравйова. – К.: Ін Юре, 2015. - Кн.. друга: Матеріальне право Європейського Союзу / В.І. Муравйов, К.В. Смирнова, І.В. Влялько та ін. - К.: Ін Юре, 2015. – С.188-205.

31. Европейское право. Право Европейского Союза и правовое обеспечение защиты прав человека. 2-е издание / под ред. Энтина Л.М. М.: Норма. - 2012. – С.754-777.

Додаткова:

1. Грицяк І. А. Право та інституції Європейського Союзу. Навч. посібник.- К.:”К.І.С.”, 2004.- С.15- 29, 141- 216.

2. Європейський Союз: інституційно-правові основи та функціонування : навч.-метод. посіб. / І. А. Грицяк, О. Ю. Оржель, М. Є. Чулаєвська та ін. ; за заг. ред. І. А. Грицяка. - К. : НАДУ, 2009. - 188 с.

3. Європейський Союз: основи політики, інституційного устрою та права: Навчальний посібник. / Упорядник – Ін-т європ. політики, Берлін. За наук. ред. В. П’ятницького. – Вид-во “Заповіт”. – 368 с.

4. Європейський Союз: Консолідовані договори. / Пер. Ю.Петруся. За наук. ред. В.Муравйова. – К.: Вид-во “Port - Royal”, 1999. – 206 с.
5. Кашкин С.Ю., Четвериков А.О., Калиниченко П.А. и др. Право Европейского Союза: учебное пособие (отв. ред. С.Ю. Кашкин). - 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Проспект, 2011 г. – 274 с. Копійка В.В. Європейський Союз: історія і засади функціонування: навч. посібник / В.В. Копійка, Т.І. Шинкаренко; за ред. Л.В. Губерського. - К.: Знання, 2009. - 751 с.
6. Луць Л.А. Механізм взаємодії джерел європейського права/ Л.А.Луць // Порівняльно-правові дослідження. – 2007. - № 1-2. – С.107-113.
7. Матвеевский Ю.А. Европейская интеграция в исторической ретроспективе / Ю.А. Матвеевский. - М.: МГИМО (У), 2011. - 288 с.
8. Опришко В.Ф., Омельченко А.В., Фастовець А.С. Право Європейського Союзу. Загальна частина. - К.:КНЕУ, 2002.- с. 46-115, 177-443.
9. Право Європейського Союзу: Навчальний посібник / За заг. ред. Р.А. Петрова. - 2-е вид. - К.: Істина, 2009. - 376с.
10. Catherine Barnard, Steve Peers European Union Law. - Oxford University Press, 2014 p. – 928p.

Тема 1.8.

Податкове право ЄС

1. Податкове право та податкова політика Європейського Союзу
2. Джерела податкового права Європейського Союзу
3. Основні види податків Європейського Союзу
  - Мито
  - Сільськогосподарські податки
  - Податок на додану вартість
  - Акцизний збір
  - Оподаткування транспорту
  - Інші податки в ЄС

Література:

Основна:

32. Европейское право. Право Европейского Союза и правовое обеспечение защиты прав человека. 2-е издание / под ред. Энтина Л.М. М.: Норма. - 2012. – С.720-754.
33. Право Європейського Союзу: підручн./ за ред. Вишнякова. – Одеса: Фенікс, 2013. – С.397-426.

Додаткова:

1. Грицяк І. А. Право та інституції Європейського Союзу. Навч. посібник.- К.:”К.І.С.”, 2004.- С.15- 29, 141- 216.
2. Європейський Союз: інституційно-правові основи та функціонування : навч.-метод. посіб. / І. А. Грицяк, О. Ю. Оржель, М. Є. Чулаєвська та ін. ; за заг. ред. І. А. Грицяка. - К. : НАДУ, 2009. - 188 с.
3. Європейський Союз: основи політики, інституційного устрою та права: Навчальний посібник. / Упорядник – Ін-т європ. політики, Берлін. За наук. ред. В. П’ятницького. – Вид-во “Заповіт”. – 368 с.
4. Європейський Союз: Консолідовані договори. / Пер. Ю.Петруся. За наук. ред. В.Муравйова. – К.: Вид-во “Port - Royal”, 1999. – 206 с.
5. Кашкин С.Ю., Четвериков А.О., Калиниченко П.А. и др. Право Европейского Союза: учебное пособие (отв. ред. С.Ю. Кашкин). - 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Проспект, 2011 г. – 274 с. Копійка В.В. Європейський Союз: історія і засади функціонування: навч. посібник / В.В. Копійка, Т.І. Шинкаренко; за ред. Л.В. Губерського. - К.: Знання, 2009. - 751 с.

6. Луць Л.А. Механнізм взаємодії джерел європейського права/ Л.А.Луць // Порівняльно-правові дослідження. – 2007. - № 1-2. – С.107-113.
7. Матвеевский Ю.А. Европейская интеграция в исторической ретроспективе / Ю.А. Матвеевский. - М.: МГИМО (У), 2011. - 288 с.
8. Опришко В.Ф., Омельченко А.В., Фастовець А.С. Право Європейського Союзу. Загальна частина. - К.:КНЕУ, 2002.- с. 46-115, 177-443.
9. Catherine Barnard, Steve Peers European Union Law. - Oxford University Press, 2014 p. – 928p.

Модуль 2

Тема 2.1.

Правові основи митної політики в ЄС

1. Поняття та генезис митного права Європейського Союзу
2. Джерела митного права ЄС
3. Митного союзу Європейського співтовариства.
4. Митна територія Європейського Союзу
5. Митний тариф Європейського Союзу
6. Митні процедури в ЄС

Література:

Основна:

1. Право Європейського Союзу: підручн./ за ред. Вишнякова. – Одеса: Фенікс, 2013. – С.426-447.
2. Право Европейского Союза.: Учебник// Под. ред. С.Ю. Кашкина. – М.: Проспект, 2011. – С.245-250.
3. Право Європейського Союзу: Навчальний посібник / За заг. ред. Р.А. Петрова. - 2-е вид. - К.: Істина, 2011. – С.177-193.

Додаткова:

1. Грицяк І. А. Право та інституції Європейського Союзу. Навч. посібник.- К.:”К.І.С.”, 2004.- С.15- 29, 141- 216.
2. Європейський Союз: інституційно-правові основи та функціонування: навч.-метод. посіб. / І. А. Грицяк, О. Ю. Оржель, М. Є. Чулаєвська та ін.; за заг. ред. І. А. Грицяка. - К.: НАДУ, 2009. - 188 с.
3. Європейський Союз: основи політики, інституційного устрою та права: Навчальний посібник. / Упорядник – Ін-т європ. політики, Берлін. За наук. ред. В. П’ятницького. – Вид-во “Заповіт”. – 368 с.
4. Європейський Союз: Консолідовані договори. / Пер. Ю.Петруся. За наук. ред. В.Муравйова. – К.: Вид-во “Port - Royal”, 1999. – 206 с.
5. Кашкин С.Ю., Четвериков А.О., Калиниченко П.А. и др. Право Европейского Союза: учебное пособие (отв. ред. С.Ю. Кашкин). - 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Проспект, 2011 г. – 274 с. Копійка В.В. Європейський Союз: історія і засади функціонування: навч. посібник / В.В. Копійка, Т.І. Шинкаренко; за ред. Л.В. Губерського. - К.: Знання, 2009. - 751 с.
6. Луць Л.А. Механнізм взаємодії джерел європейського права/ Л.А.Луць // Порівняльно-правові дослідження. – 2007. - № 1-2. – С.107-113.
7. Матвеевский Ю.А. Европейская интеграция в исторической ретроспективе / Ю.А. Матвеевский. - М.: МГИМО (У), 2011. - 288 с.
8. Опришко В.Ф., Омельченко А.В., Фастовець А.С. Право Європейського Союзу. Загальна частина. - К.:КНЕУ, 2002.- с. 46-115, 177-443.

9. Право Європейського Союзу: Навчальний посібник / За заг. ред. Р.А. Петрова. - 2-е вид. - К.: Істина, 2009. - 376с.
10. Catherine Barnard, Steve Peers European Union Law. - Oxford University Press, 2014 р. – 928р.

Тема 2.2.

Право конкуренції ЄС

1. Правове регулювання основних правил в рамках заборони монополістичної діяльності підприємств в праві конкуренції ЄС
2. Наднаціональний контроль над концентрацією підприємств в Європейському Союзі
3. Правила конкуренції застосовні до держав в рамках ЄС

Література:

Основна:

1. Право Європейського Союзу: підручн./ за ред. Вишнякова. – Одеса: Фенікс, 2013. – С.426-447.
2. Право Европейского Союза.: Учебник// Под. ред. С.Ю. Кашкина. – М.: Проспект, 2011. – С.245-250.
3. Право Європейського Союзу: Навчальний посібник / За заг. ред. Р.А. Петрова. - 2-е вид. - К.: Істина, 2011. – С.177-193.

Додаткова:

1. Борисенко З. Контроль за концентрацією в ЄС /З. Борисенко //Ринок цінних паперів України. - 2003. - № 7. - С. 11-18.
2. Калашников Г. Регулирование слияний компаний по праву ЕС: вопросы контроля / Г. Калашников // Международное публичное и частное право. - 2004. - № 2. - С. 25-38.
3. Лук'янець В. Практичне значення реформ 2003 р. для правового регулювання конкуренції на спільному ринку ЄС / В. Лук'янець //Часопис Київського університету права. - 2006. - № 1. - С. 164-169.
13. Матюшко П. Антимонопольна політика Європейського співтовариства / П. Матюшко //Юридичний журнал. -2003. - № 12. -С. 124-129.
14. Мельник С. Звільнення від заборони антиконкурентних угод: порівняльна характеристика конкурентного права ЄС та законодавства України про захист економічної конкуренції / С. Мельник // Актуальні проблеми держави і права. - 2005. - Вип.24. - С. 67-74.

Тема 2.3.

Правове регулювання праці і соціальної сфери в ЄС

1. Право соціальної політики ЄС
2. Правове регулювання трудової міграції
3. Умови та охорона праці на підприємствах в ЄС
4. Регулювання відносин у сфері культури
5. Законодавство у сфері освіти
6. Правове забезпечення розвитку науки

Література:

Основна:

1. Право Європейського Союзу: підручн./ за ред. Вишнякова. – Одеса: Фенікс, 2013. – С.426-447.
2. Право Европейского Союза.: Учебник// Под. ред. С.Ю. Кашкина. – М.: Проспект, 2011. – С.245-250.
3. Право Європейського Союзу: Навчальний посібник / За заг. ред. Р.А. Петрова. - 2-е вид. - К.: Істина, 2011. – С.177-193.

Додаткова:

1. Андріїв В.М. Забезпечення зайнятості та працевлаштування інвалідів в контексті європейської інтеграції України / В.М. Андріїв // Вісник Запорізького національного університету України. Юридичні науки. - 2006. - № 7. - С. 160-163.
2. Борута І. Трудове право ЄС: навч. посібник / І. Борута, г. Чанишева. - К.: ІМВ КНУ імені Тараса Шевченка, 2004. - 91 с.
3. Головка О.І. Функція та компетенція органів Європейського Союзу у сфері соціальної політики: автореф. канд. юрид. наук / О.І. Головка. - Львів, 2003. - 26 с.
4. Дарморіс О.М. Основные этапы становления и развития трудового права ЕС / О.М. Дарморіс // Митна справа. - № 3(63). - 2009. - С. 77-82.

Тема 2.4.

Міжнародне приватне право та міжнародний цивільний процес в ЄС

1. Регламент Ради ЄС про договірні зобов'язання
2. Регламент Ради ЄС про позадоговірні зобов'язання
3. Проект ЦК ЄС
4. Міжнародна підсудність цивільних та комерційних спорів

Література:

Основна:

1. Право Європейського Союзу: підручн./ за ред. Вишнякова. – Одеса: Фенікс, 2013. – С.426-447.
2. Право Европейского Союза.: Учебник// Под. ред. С.Ю. Кашкина. – М.: Проспект, 2011. – С.245-250.
3. Право Європейського Союзу: Навчальний посібник / За заг. ред. Р.А. Петрова. - 2-е вид. - К.: Істина, 2011. – С.177-193.

Додаткова:

1. Аносов М.А. Формирование европейского договорного права / М.А. Аносов // Вестник Московского университета. Сер. 11: Право. - № 4. -С. 120-128.
2. Базедов Ю. Европейское гражданское общество и его право: к вопросу определения частного права в сообществе / Ю. Базедов // Вестник гражданского права. - 2008. - № 1. -Т. 8. -С. 225-242.
3. Ландо Д.Д. Европейское частное право: учеб. пособие / Д.Д. Ландо, Е.Б. Леанович. - Минск: Зорны Верасок, 2010. -146 с.
4. Мазаев Р.И. Актуальные вопросы применения Принципов международных коммерческих договоров и Принципов европейского договорного права / Р.И. Мазаев // Международное публичное и частное право. - 2004. - № 6. -С. 16-19.
5. Сабо Б. Щодо розвитку європейського приватного права / Б. Сабо // Право України. - 2003. - № 10. - С. 157-159.
6. Юмашев Ю.М. Унификация международного частного права в Европейском Союзе / Ю.М. Юмашев // Международное публичное и частное право. - № 3 (12). - С. 43-50.

Тема 2.5.

Шенгенське право та шенгенська віза

1. Історія становлення Шенгенського права
2. Поняття та зміст міграційної політики ЄС
3. Поняття та право Шенгенського Союзу
4. Візова політика ЄС
5. Політика ЄС в сфері імміграцію і надання притулку

Література:

Основна:

1. Право Європейського Союзу: підручн./ за ред. Вишнякова. – Одеса: Фенікс, 2013. – С.426-447.
2. Право Европейского Союза.: Учебник// Под. ред. С.Ю. Кашкина. – М.: Проспект, 2011. – С.245-250.
3. Право Європейського Союзу: Навчальний посібник / За заг. ред. Р.А. Петрова. - 2-е вид. - К.: Істина, 2011. – С.177-193.

Додаткова:

1. Березняк В. Сучасні тенденції розвитку та застосування екстрадиції: європейський ордер на арешт / В. Березняк // Право України. - 2006. - № 11. - С. 149-152.
2. Боруа І. Міграційне право ЄС: навч. посібник /І. Боруа, В.Р. Барський. - Одеса: ОНЮА, 2004. -131 с.
3. Гринда Н. Політичні і правові рамки спільної міграційної політики Європейського Союзу /Н. Гринда //Вісник Львівського університету. Серія: Міжнародні відносини. -2001. - № 4. - С. 48-54.
4. Микієвич М. Правове регулювання міграційної політики ЄС в контексті реалізації його стратегії безпеки в регіоні / М. Микієвич // Вісник КНУ ім. Т. Шевченка. Серія: Міжнародні відносини. - 2004. - Вип. 11. - С.155-158.

Тема 2.6.

Правове забезпечення інтеграції України до ЄС

1. Багатосторонні ініціативи європейської політики сусідства та «східного партнерства»
2. Угода про асоціацію. України та ЄС
3. Євроінтеграційне законодавство України

Література:

Основна:

4. Право Європейського Союзу: підручн./ за ред. Вишнякова. – Одеса: Фенікс, 2013. – С.426-447.
5. Право Европейского Союза.: Учебник// Под. ред. С.Ю. Кашкина. – М.: Проспект, 2011. – С.245-250.
6. Право Європейського Союзу: Навчальний посібник / За заг. ред. Р.А. Петрова. - 2-е вид. - К.: Істина, 2011. – С.177-193.

Додаткова:

1. Гладенько О.М. Міжнародно-правове співробітництво України з Європейським Союзом у сфері спільної зовнішньої політики та політики безпеки: автореф. дис.... канд. юрид. наук: 12.00.11 /О.М. Гладенко; ОНЮА. - Одеса, 2010. - 21 с.
2. Грась А. Польський підхід щодо адаптації права та інституцій до норм права ЄС: досвід, що може бути цікавим для України /А. Грась //Законодавство України. -2006. -№ 5. -С. 82-87.
3. Грицяк І. Деякі питання сумісності права України і права ЄС та відмінностей між ними /І. Грицяк //Формування демократичної та ефективної держави в Україні : матеріали науково-практичної конференції (11-12 березня 2002 р.). - 2002. - С. 201-210.
4. Денисов В. Правовые основы имплементации права ЕС во внутренний правопорядок Украины / В. Денисов, В. Муравьев // Проблемы гармонизации законодательства Украины и стран Европы / под общ. ред. Е.Б. Кубко, В.В. Цветкова. - К.: Юринком.